

ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО

Науковий
журнал

Журнал заснований
у 2004 році з ініціативи
генерал-лейтенанта міліції
ВІТАЛІЯ ФЕДОРОВИЧА
ЗАХАРОВА, заслуженого
діяча науки і техніки
України, кандидата
юридичних наук, професора

Свідоцтво про державну
реєстрацію – серія КВ
№ 11724-595 ПР
від 12.09.2006

Офіційний сайт:
www.pravoisustvo.org.ua

Виходить 6 разів на рік

Адреса редакції:
49064, м. Дніпро,
вул. Орловська, 1-Б
тел.: (056) 371-51-47

ISSN 2078-3736

У номері

*РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ І ПРАВА:
ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ*

ЦИВІЛІСТИКА

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

*АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС,
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО*

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

*ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА*

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛІСТИКА

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

4

2021

Науковий журнал. Заснований у 2004 році. Засновники: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», Фонд юридичної науки Академіка права В.В. Сташиса, Національна академія внутрішніх справ. Видавець – ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет». На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі юридичних наук (081 – Право, 293 – Міжнародне право, 262 – Правоохоронна діяльність).

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Головний редактор М.В. Корнієнко

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію автора

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Зміни до тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Ухвалено до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Дніпровського гуманітарного університету (протокол № 1 від 30.09.2021 р.)

Алфьорова Т.М. – кандидат юридичних наук, доцент;
Бандурка О.М. – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;
Батюк О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України;
Бігняк О.В. – доктор юридичних наук, доцент;
Блінова Г.О. – доктор юридичних наук, доцент;
Грабовська Сабіна – доктор хабілітований (Жешув, Польща);
Ємець Л.О. – доктор юридичних наук, доцент;
Калюжний Р.А. – доктор юридичних наук, професор;
Козін С.М. – кандидат юридичних наук;
Колб О.Г. – доктор юридичних наук, професор;
Колпаков В.К. – доктор юридичних наук, професор;
Корнута Л.М. – кандидат юридичних наук, доцент;
Легка О.В. – доктор юридичних наук, доцент;
Макушев П.В. – доктор юридичних наук, професор;
Монаснко А.О. – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Мурзановська А.В. – кандидат юридичних наук;
Негодченко В.О. – доктор юридичних наук, професор;
Пеньков С.В. – доктор юридичних наук;
Петруненко Я.В. – кандидат юридичних наук, доцент;
Торяник В.М. – доктор політичних наук, професор;
Хрідочкін А.В. – доктор юридичних наук, кандидат історичних наук, доцент;
Черній В.В. – доктор юридичних наук, професор;
Чиркін А.С. – кандидат юридичних наук, доцент;
Ярмиш О.Н. – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України.

© ВНПЗ
«Дніпровський
гуманітарний
університет», 2021
© Всеукраїнський
фонд юридичної
науки академіка
права В.В.
Сташиса, 2021

© Національна академія внутрішніх справ, 2021

ШАРАПОВА С. В. МОНІТОРИНГ ЯК ГОЛОВНИЙ СКЛАДНИК СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ	105
---	-----

***АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС,
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО***

МАНДИЧЕВ Д. В. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ НЕВІДПОВІДНОСТІ СУДДІВ (КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ) КРИТЕРІЮ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (ЧАСТИНА I)	111
---	-----

МІХАЙЛІНА Т. В., ДОВГАНЬ Б. В. САМОЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ DIGITAL-СУСПІЛЬСТВА	121
---	-----

ОЛІЙНИК А. Ю. ЗАБОРОНИ ОКРЕМИХ ВИДІВ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СВОБОДИ ОСОБИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	128
---	-----

СУШИК О. В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ БУДІВНИЦТВА ВІТРОВИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ ІЗ ПОЗИЦІЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	134
--	-----

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

ЗОЗУЛЯ Д. В. МЕТОДИ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ	144
--	-----

***ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА***

БАХУРИНСЬКА О. О. «СПЕЦІАЛЬНА» ОСУДНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ОЗНАК СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА	151
---	-----

МАРШАЛЕК К. О. ГЕРОНТОЛОГІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ У ПЕРІОД КАРАНТИНУ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ	158
---	-----

МАСЛОВА О. О. ВПЛИВ ОБСТАНОВКИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ НА СУСПІЛЬНУ НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ ДІЯННЯ	163
---	-----

НЕДОВ С. Л. ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	173
--	-----

СТЕПАНІЮК М. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБ'ЄКТА ТА ПРЕДМЕТА СКЛАДУ СЛУЖБОВОГО ПІДРОБЛЕННЯ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ	179
--	-----

ЦАРЮК С. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ТА ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ СТОСОВНО ЗАСУДЖЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІХ	189
--	-----

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛІСТИКА

БОРЕЙКО Г. Д. НЕПРИПУСТИМІСТЬ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ ЯК ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	196
---	-----

SHARAPOVA S. V. MONITORING AS THE MAIN COMPONENT OF THE SYSTEM OF INFORMATION SUPPORT OF LAND USE AND LAND PROTECTION	105
--	-----

***ADMINISTRATIVE LAW AND ADMINISTRATIVE PROCEDURE,
INFORMATION LAW***

MANDYCHEV D. V. LEGAL ANALYSIS OF INDICATORS OF NON-COMPLIANCE OF JUDGES (CANDIDATES FOR THE POSITION OF A JUDGE) WITH INDEPENDENCE CRITERIA (PART 1).	111
MIKHAILINA T. V., DOVHAN B. V. SELF-DEFENSE OF HUMAN RIGHTS IN A DIGITAL SOCIETY	121
OLIYNIK A. Yu. PROTECT ALL KINDS OF CONSTITUTIONAL FREEDOM OF AN INDIVIDUAL FOR THE DEVELOPMENT OF A BUSINESS IN UKRAINE.	128
SUSHYK O. V. ADMINISTRATIVE LAW ISSUES WINDFARM LOCATION IN SPECIAL ENVIRONMENTAL PROTECTED AREA IN THE VIEW OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT: EUROPEAN CHALLENGE FOR UKRAINE	134

FINANCIAL LAW

ZOZULIA D. V. METHODS OF FINANCING HEALTH EXPENDITURE: BENEFITS AND PROSPECTS OF REFORM	144
--	-----

ISSUES OF CRIMINAL LAW, CRIMINOLOGY, AND EXECUTIVE LAW

BAKHURYNSKA O. O. "SPECIAL" SANITY IN THE CONTEXT OF THE FEATURES OF A SUBJECT OF CRIMINAL OFFENCES AGAINST SAFETY OF PRODUCTION	151
MARSHALEK K. O. GERONTOLOGICAL CRIME DURING QUARANTINE IN UKRAINE: SOME ISSUES	158
MASLOVA O. O. INFLUENCE OF THE SITUATION OF COMMITTING A CRIMINAL OFFENSE ON THE PUBLIC DANGER OF THE ACTION	163
NEDOV S. L. THE CONCEPT OF CRIMINAL-EXECUTIVE POLICY IN UKRAINE	173
STEPANIUK M. V. PROBLEMATIC ASPECTS OF THE OBJECT AND SUBJECT OF ELEMENTS OF OFFICIAL FORGERY IN THE LEGISLATION OF UKRAINE	179
TSARIUK S. V. PECULIARITIES OF EXECUTION AND SERVING A PUNISHMENT IN THE FORM OF DEPRIVATION OF LIBERTY REGARDING CONVICTED JUVENILES	189

НЕДОВ С. Л.,
заслужений юрист України,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри права
(Дніпровський гуманітарний
університет)

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.4.23>

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті на підставі проаналізованих підходів до розуміння поняття та визначення сутності кримінально-виконавчої політики в Україні автору вдалось додатково аргументувати ряд доктринальних положень, що лежать в основі визначення фундаментальних категорій в аспекті означеної тематики. Доведено, що політикою в широкому державницькому розумінні є послідовність певних дій, реалізованих особою (особами), що мають конкретну мету та узгоджуються із загальними соціальними потребами певного суспільства, що утворило державу. Правова політика є складовою частиною державної політики, що пронизує законодавчими основами будь-яку сферу соціального буття. Кримінально-правова ж політика, як складова частина правової політики держави, перш за все регламентує механізм відбування покарання особами засудженими за вчинення правопорушень шляхом встановлення та унормування правового статусу останніх.

Автором аргументується, що сутність та зміст правової політики завжди визначається чинним законодавством держави, що затверджується у встановлений спосіб представниками народу чи ним особисто. Аргументовано підходить до сутності кримінально-виконавчої політики зокрема та політики загалом, що полягає в тісній взаємопов'язаності правової унормованості та політики, оскільки питання обрання політичного курсу держави завжди є комплексним та охоплює всі сфери соціального буття в правовій державі. Саме це також вказує на те, що оскільки законодавством встановлюються обмеження щодо моделі поведінки її громадян, саме ним мають встановлюватись також і напрями подальших дій щодо осіб, які ці правила порушили.

Доведено також, що положення Кримінально-виконавчого кодексу України перш за все відображають зміст та сутність кримінально-виконавчої політики, виокремлюють її з-поміж інших, регламентують положення щодо механізму відбування покарання з точки зору виключної караності, а також забезпечують правовий статус покараної особи та відзначають основну мету покарання – необхідність ресоціалізації засудженого.

Ключові слова: політика, право, правова політика, кримінальна політика, виконавча політика, покарання.

Nedov S. L. The concept of criminal-executive policy in Ukraine

In the article, based on the analyzed approaches to understanding the concept and defining the essence of penitentiary policy in Ukraine, the author was able to further argue a number of doctrinal provisions that underlie the definition of fundamental categories in terms of this topic. It is proved that politics in the broad state sense is a sequence of certain actions implemented by a person (persons) that have a specific purpose and are consistent with the general social needs of a particular society that formed the state. Legal policy is a component of public policy that permeates

the legal framework of any sphere of social life. Criminal law policy, as a component of the legal policy of the state, first of all regulates the mechanism of serving a sentence for persons convicted of offenses by establishing and normalizing the legal status of the latter.

The author argues that the essence and content of legal policy is always determined by current state legislation, which in turn is approved in the prescribed manner by representatives of the people or him personally. Approaches to the essence of penitentiary policy in particular and policy in general are argued, which consists in the close interrelation of legal regulation and policy, as the issue of choosing the political course of the state is always complex and covers all spheres of social life in the rule of law. This also indicates that since the legislation imposes restrictions on the model of behavior of its citizens, it should also establish directions for further action against persons who have violated these rules.

It is also proved that the provisions of the Criminal-Executive Code of Ukraine, first of all, reflect the content and essence of criminal-executive policy, distinguish it from others and regulate not only the provisions on the mechanism of serving a sentence in terms of exclusive punishment, but also ensure the legal status persons and note the main purpose of punishment - the need to re-socialize the convict.

Key words: politics, law, legal policy, criminal policy, executive policy, punishment.

Вступ. Забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина в загальному контексті є пріоритетним завданням будь-якої держави. Із метою досягнення цієї та інших глобальних цілей у правовому полі приймаються та затверджуються стратегії дій у кожній галузі, що дозволяють чітко та послідовно на основі виявлених проблемних і гострих аспектів сформуванню напрям руху в конкретній галузі та забезпечити ефективне досягнення поставлених цілей.

Так, кримінально-виконавча політика, будучи елементом правової політики та складовою частиною державної політики в цілому, є одним із найбільш ефективних і дієвих елементів механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина, оскільки вона враховує не лише загрози і небезпеки для прав і свобод людини, що дозволяє формувати та ефективно виконувати покарання, а й забезпечує кінцеву його мету – ресоціалізацію засудженого та гарантує його правовий статус.

На нашу думку, саме комплексність та соціальна важливість такого інституту у праві дає підстави для подальшого його дослідження.

Слід також зауважити, що суттєві наукові напрацювання щодо забезпечення функціонування інституту кримінально-виконавчої політики держави мають: Антонян Е., Антонян Ю., Борсученко С., Гусарев С., Дубічинського В., Емінов В., Минькович-Слободяник О., Назимко С., Орлов В., Пікуров Н., Фріс П., Фролов О., Шадрін Е. та багато інших, проте, враховуючи низку суттєвих проблем у функціонуванні відповідного інституту та поступову європеїзацію та гуманізацію процесів у відповідній сфері, на нашу думку, сучасній науковій спільноті слід приділяти йому дедалі більшу увагу, розпочавши цей процес із аналізу понятійно-категоріального апарату.

Постановка завдання. Метою статті є окреслення поняття та сутності кримінально-виконавчої політики України в контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина. У свою чергу, поставлена мета зумовила необхідність розв'язання ряду дослідницьких завдань, а саме: 1. З'ясування поняття кримінально-виконавчої політики України та його похідних (складових частин). 2. Характеристика сутності визначеного поняття відповідно до доктринальних напрацювань учених і наявних у правовому полі чинних нормативно-правових актів.

Об'єктом статті виступають суспільні відносини у сфері забезпечення виконання та загальний напрям кримінально-виконавчої політики держави.

Предметом дослідження є поняття кримінально-виконавчої політики України.

Результати дослідження. Питання забезпечення правами і свободами людей і громадян в Україні гостро постало зі здобуттям незалежності. Саме це стало точкою відліку для утвердження відповідного інституту та створення відповідного законодавства. Кримінально-правова та кримінально-виконавча політика є двома інститутами юриспруденції, що у спосіб, визначений законодавством держави, реалізують захист прав і свобод людей і громадян проти кримінально-правових проявів.

Саме це, на нашу думку, найбільш суттєво підкреслює актуальність вказаної теми, а в контексті її дослідження, насамперед дослідження понятійно-категоріального апарату, є важливим елементом.

Словникові видання термін «політика» тлумачать як мету (завдання), що ставлять перед собою суспільні класи або політичні партії в боротьбі за свої інтереси; методи і засоби досягнення цього; діяльність органів державної влади та державного управління або політичної партії в тій або іншій галузі в певний період [1, с. 697], водночас дане поняття розглядається як система цілей та засобів їх досягнення тієї чи іншої держави у сфері внутрішнього та зовнішнього життя [2, с. 629].

Такі твердження, що здебільшого характеризують поняття політики в тісному взаємозв'язку з діяльністю особи (як представника політичної сили), партії чи держави, загалом дають підстави стверджувати, що це являє собою комплекс послідовних завдань, що спрямовані на досягнення однієї мети.

Крім цього, враховуючи, що векторів функціонування держави чи конкретної політичної сили як невід'ємного елемента її державності у глобальному розумінні може бути, як мінімум, два (внутрішній та зовнішній), політику прийнято поділяти відповідно. Ураховуючи контекст дослідження, нами пропонується деталізувати внутрішню політику для визначення ролі та місця в ній кримінально-виконавчого складника.

Так, науковці під внутрішньою політикою розуміють систему цілей та засобів їх досягнення тієї чи іншої держави у різних сферах суспільного життя всередині країни. У цих джерелах також виділяється правова, соціальна, економічна, культурна та інші її підвиди [3, с. 496]. У такому контексті нами підтримується позиція про те, що кримінально-виконавча політика здебільшого відноситься до правової, хоча в загальному контексті носить також соціальний характер.

Водночас С. Гусарев під правовою політикою держави пропонує розуміти вид або сферу державної діяльності, що здійснюється з використанням правових засобів та процедур із метою забезпечення ефективної дії права як універсального засобу регулювання суспільних відносин, реалізації суб'єктивних прав та обов'язків в ім'я ствердження ідеалів справедливості та свободи певного суспільства [4, с. 45].

Із наведеного можна виокремити те, що сутність та зміст правової політики завжди визначається чинним законодавством держави, що затверджується у встановлений спосіб представниками народу чи ним особисто.

О. Минькович-Слободяник вказує на те, що правова політика є особливим видом політики, що ґрунтується і виникає у сфері права, при цьому об'єктивно потребуючи впорядкування збоку публічної влади. Вона є самостійним політико-правовим феноменом, особливим видом політики держави, формою реалізації політичного курсу держави із власною складною внутрішньою структурою [5, с. 21].

Наведена теза лише підтверджує тісну взаємопов'язаність правової унормованості та політики, оскільки питання обрання політичного курсу держави завжди є комплексним та охоплює всі сфери соціального буття у правовій державі. Саме це також вказує на те, що оскільки законодавством встановлюються обмеження щодо моделі поведінки її громадян, саме ним мають встановлюватись також і напрями подальших дій щодо осіб, які ці правила порушили.

Слушною, на нашу думку, є пропозиція П. Фріса, який виокремлює такі сфери правової політики: державного будівництва, правового регулювання цивільних і господарських відносин, боротьби зі злочинністю та інші [6, с. 123].

Це дає підстави стверджувати, що політика у сфері права (правова політика) є невід'ємним складовим елементом загальної державної внутрішньої політики. Вона, на нашу думку, повністю повинна відповідати наявним у законодавстві галузям вітчизняного права та включати в себе, серед інших, комплекс заходів щодо виконання покарання за вже вчинені злочини.

Водночас питання визначення сутності кримінально-правової політики залишається відкритим, тому нами пропонуються взаємопов'язані напрацьовані тези та погляди вчених щодо відповідного питання.

Так, Ю. Кашуба слушно стверджує, що кримінально-правова політика визначає кримінально-правові заходи впливу на злочинність: кримінальну відповідальність, її підстави, диференціацію та індивідуалізацію відповідальності, криміналізацію (декриміналізацію) діянь, пеналізацію (депеналізацію) відповідальності, цілі, систему і види покарань, їх зміст, а також звільнення від покарання [7, с. 57]. Наведене дає підстави стверджувати, що кримінально-виконавча політика має фрагментарне значення у кримінально-правовій політиці держави загалом та слугує орієнтиром у визначенні цілей, принципів, напрямів діяльності держави, основних форм і методів виконання покарань.

Сама сутність поняття «політика» в даному контексті чітко та ґрунтовно описує необхідність врегулювання зазначених структурних елементів, що є невід'ємними складовими частинами вказаного механізму. Перш за все, на нашу думку, це пов'язано з тим, що визначення поняття злочину, встановлення механізмів його доведення, а також шляхи покарання зумовлюються етнічно-ментальними особливостями кожного народу та держави, яку він вибудовує.

Учені також підтверджують вказане та вважають доведеним і безсумнівним той факт, що первісні фундаментальні основи кримінально-виконавчої політики закладаються в обраних суспільством концепціях кримінального покарання, закріплених у правовій політиці держави у сфері боротьби зі злочинністю та кримінальному законодавстві [8, с. 235], а К. Шадріна стверджує, що кримінально-правова політика серед іншого формує законодавчу базу протидії злочинності, відмежовує злочинне від незлочинного, кримінально каране від морально засуджуваного чи такого, що тягне за собою застосування інших заходів впливу [9, с. 34].

Це дає суттєві підстави стверджувати, що кримінально-виконавча політика є нерозривно пов'язаною із кримінально-правовою політикою та загалом – правовою політикою держави, оскільки вказані елементи є змістовними складовими частинами одного процесу.

Ще одним підтвердженням взаємопов'язаності кримінальної та кримінально-виконавчої політики є те, що норми кримінально-виконавчого права, на думку М. Пікурова, не можуть «винаходити» власні види покарання, що зумовлює вертикальний характер взаємозв'язку кримінальної та кримінально-виконавчої політики, а також встановлює похідний характер останньої [10, с. 22].

Тому слід зазначити, що Кримінальний кодекс України визначає поняття покарання, а також окреслює систему покарань [11], що є основою для здійснення кримінально-виконавчої політики та слугує її змістом.

Крім цього, існує схожа за змістом, але не типова за формулюванням позиція С. Назимка, який кримінально-правову, кримінально-процесуальну, кримінально-виконавчу та кримінологічну складові частини правової політики у сфері протидії злочинності в межах дослідження інституту покарання пропонує розглядати як сфери пенальної політики [12, с. 317].

Одночасно автором стверджується, що перед кожною складовою частиною пенальної політики стоїть конкретне завдання, що охоплює певну «ділянку» існування інституту покарання [13, с. 11].

Водночас це аргументує позицію науковців у цілому про те, що не лише галузі державної політики відповідають сферам соціального буття, а галузі правової політики – галузям права, а також і те, що галузі кримінально-правової політики у структурі кримінально-пра-

вового напрямку поділяються на підвиди, кожен із яких відповідає за свій напрям забезпечення функціонування відповідного інституту.

Кримінально-виконавче законодавство України регламентує порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань із метою захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими [14].

Так, підтверджується позиція про те, що система покарань, регламентована Кримінальним кодексом України, побудована з огляду на поділ покарань за певними ознаками, проте звертаючи увагу на положення Кримінально-виконавчого кодексу, що відображає порядок виконання покарань з огляду на характер заходу, що застосовується до особи в контексті позбавлення волі. Як зазначається у змісті кодексу, покарання можуть бути пов'язаними з позбавленням волі. Водночас, на нашу думку, врахування різноманіття та фактичне встановлення плюралізму в кримінально-виконавчій політиці забезпечує можливість реалізації принципу індивідуальності покарання та надає додаткові способи щодо виконання встановленого судом покарання.

Висновки. Таким чином, на підставі проаналізованих підходів до розуміння поняття та визначення сутності кримінально-виконавчої політики в Україні автору вдалось додатково аргументувати ряд доктринальних положень, що лежать в основі визначення фундаментальних категорій в аспекті означеної тематики.

1. Політика в широкому державницькому розумінні – послідовність певних дій, реалізованих особою (особами), що має конкретну мету та узгоджується із загальними соціальними потребами певного суспільства, що утворило державу. Правова політика є складовою частиною державної політики, що пронизує законодавчими основами будь-яку сферу соціального буття. Кримінально-правова ж політика, як складова частина правової політики держави, перш за все регламентує механізм відбування покарання особами, засудженими за вчинення правопорушень, шляхом встановлення та унормування правового статусу останніх.

3. Положення Кримінально-виконавчого кодексу України перш за все відображають зміст та сутність кримінально-виконавчої політики, виокремлюють її з-поміж інших та регламентують не тільки положення щодо механізму відбування покарання з точки зору виключної караності, а також забезпечують правовий статус покараної особи та відзначають основну мету покарання – необхідність ресоціалізації засудженого.

Список використаних джерел:

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / За тат. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. Харків : «ШКОЛА», 2009. 1008 с.
2. Юридична енциклопедія: [в 6 т.] / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 4. Київ : вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана. 2002. 720 с.
3. Юридична енциклопедія: [в 6 т.] / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 1. Київ : вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998. 740 с.
4. Гусарев С.Д. Про зміст категорії «правова політика держави». *Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Правові реформи в Україні: проблеми та перспективи»*, частина 1. 16 жовтня 2013 р. [Текст]. Київ : Національна академія внутрішніх справ. 2013. С. 44–45.
5. Минькович-Слободяник О.В. Види правової політики. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 21–24.
6. Фріс П.Л. До питання про Концепцію політики у сфері боротьби зі злочинністю. *Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування: зб. матеріалів наук-практ. конф.* (Київ, 5 груд. 2012 р.) / за ред. О.М. Рудневої, д. ю. н., проф. Київ : НІСД, 2013. С. 122–126.

7. Российский курс уголовно-исполнительного права. В 2-х т. Т. 1. Общая часть / Е.А. Антонян, Ю.М. Антонян, С.А. Борсученко и др. ; под ред. В.Е. Эминова, В.Н. Орлова. Москва : МГЮА имени О.Е. Кутафина; ООО «Издательство «Олит»», 2012. С. 56–57.

8. Фролова О.Г. Концепції покарання і кримінально-виконавча політика держави. *Кримінально-виконавча політика України та Європейського Союзу: розвиток та інтеграція: зб. матеріалів між нар. наук.-практ. конф.* (Київ, 27 листоп. 2015 р.). Київ : Ін-т крим.-викон. служби, 2015. С. 235.

9. Шадрин Е.Г. Взаимосвязь российского уголовного, уголовно-исполнительного и уголовно-процессуального права (проблемы рассогласования и согласования) : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 ; Ин-т экономики, управления и права. Казань, 2003. С. 34.

10. Пикуров Н.И. Уголовное право в системе межотраслевых связей. Волгоград : ВЮИ МВД России, 1998. С. 22.

11. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-111 / Офіц. сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

12. Назимко С.С. Політико-правовий вимір інституту покарання. *Право та управ-ління*. 2011. № 1. С. 317.

13. Назимко С.С. Депеналізація як елемент пенальної політики України : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» ; Академії адвокатури України. Київ, 2011. С. 11.

14. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України 11 липня 2003 року № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 3-4. Ст. 21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#>.

ПРАВО 4 ● 2021 І СУСПІЛЬСТВО

Науковий
журнал

Науковий журнал Виходить шість разів на рік

Українською та англійською мовами

Підписано до друку 31.09.2021 р. Формат 70x100/16. Папір офсетний. Обл.-вид. арк. 24,80. Ум. друк. арк. 22,59. Наклад 300 прим. Ціна договірна.

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний
університет» 49046, м. Дніпро, вул.
Орловська, 1-Б, т. (056) 371-51-42

Видавництво і друкарня – Видавничий дім
«Гельветика» 65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail:
mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи ДК №
6424 від 04.10.2018 р.